

Sunākstes miljonāres

Viņas prot ieraudzīt, savīt un iemācīt

Sunākstes vārds pēdējo divu gadu laikā skan arvien skaļāk. Lielākoties pateicoties divām radošajām un drosmīgajām — Vinetai un Ramonai. “Darām no sirds. Gribētos, lai Sunākstē nebūtu tikai sakopta vide, bet galvenais, lai te dzīvotu garā brīvi un laimīgi cilvēki,” saka Vineta Lavrenoviča, saietā nama vadītāja, kas ir viena no dāmām, kura saulītē ceļ citus radošos sunākstiešus. Šoreiz stāsts par trīs šādām radošām un darbīgām sunākstietēm. Ja viņām būtu mazāk mums, latviešiem, tik raksturīgās kautrības, iespējams, Sunākste būtu par trim miljonārēm bagātāka. Pārspilēju, bet divās no sarunām izskanēja nedrošība par to, ko Māra un Mairita prot un dara. Simonai pietrūkst laika un roku, lai visu, ko vēlas, izdarītu. Un tomēr, ja laime spidētu, tad naktī virs Sunākstes būtu ļoti gaišs.

Māra Juberte-Vītola dzīvo Sunākstes centrā. Ikdienā viņa ir IT projektu vadītāja kādā starptautiskā uzņēmumā un kolēģi ir no dažādām Eiropas valstīm. Kā mūsdienās daudz, darbu var veikt no mājām. Brīvajā laikā Māra ir fotogrāfe, un, kā pati saka, dara to prieka pēc.

Fotogrāfē vietējos pašakumus, šad tad kāzas, veido fotosesijas, uzņem portretus un pārējā laikā meklē skaistus kadrus ar dabas ainavām. Pāris fotosesijas bijušas ar “trakām” grūtniecēm, kuras nejt ne nogurumu, ne aukstumu un janvāri brien mežā, sniegā un gatavas uz daudz ko, lai tik sanāktu laba bilde. Māra saka, ka viņai vislabākā reklāma ir no mutes mutē. Ja reklāmas būtu vairāk, nespētu izpildīt visus lūgumus.

Tomēr par biznesu viņa to negribētu pārvērst, jo tad “nevarēs kaifu ķert”. Vienubrīd dzīvē gan bijis posms, kad domājusi — ietu prom no pamatdarba, tikai fotogrāfēšu, piemēram, kāzas. Pašai savas brīvdienas tad nebūtu un aizrašanās no prieka izpausmes kļuva par garlaicīgi obligātu.

Vislabāk patika nepareizās

Uz Sunāksti no Rīgas viņa pārcēlās 2020. gada aprīlī un kopumā par vides maiņu saka: tas ir labākais, kas varēja notikt. Nav vairs Rīgas sastrēgumu ik rītu un vakaru. “Nav vairs vecās rutīnas un man tās nepietrūkst! Pat uz tēju pārgāju, vairs nav jāiet trīs reizes dienā pie kafijas automāta,” stāsta Māra.

Stāstot par saviem pirmajiem soļiem foto pasaulē, tie sākušies ar mamma “Smēna” fotoaparātu, konkrēti 8. modeli. Skatījusies, kā mamma ar to rīkojas, un prasījusi, lai arī viņai iedot padarboties. Kad mācījies 6. klasē, palīgusi aparātu iedot līdzīgas ekskursijā. Bilde sanākušas labas un pašai īpaši patikušas tās, kuras var uzskatīt par nederīgām, ar dubulto ekspozīciju jeb vienu kadru

GOVIS JOPROJĀM ŠKIET ĪPAŠAS. Pāris nodzīvotie gadi Sunākstē Mārai vēl nav ļaujīši spēju priecāties par vienkāršām lietām. Foto no Māras albuma

Bizness nolaupītu kaifu

virsu otram. Tagad, pateicoties mammai, mājās ir ļoti daudz diapozitīvu, kurus Māra digitalizējusi. Vēlāk iestājusies Ogres Mākslas skolas foto pulciņā. Augstskolas pēdējā kursā sajutusi sevī lielu vilkmi fotogrāfēt un 2007. gadā nopirka pati savu profesionālo kameru “Olympus”. Pirms tam gadu apsvērusi domu, kurš būs viņas ideālais aparāts. Trīs gadus Rīgā mācījusies pie Latvijā labi zināmā melnbaltās fotogrāfijas meistara Andreja Granta.

Jāiegūst vietējo uzticība

Pandēmija bija viens no iemesliem, kādēļ Māra pārcēlusies uz Sunākstī. Kur vēl labāk, ja ne ārpus pilsētas nodarboties ar dabas skatu fotogrāfēšanu, lai gan ar lielāku baudu fotogrāfē cilvēkus. Kad dabas skatu bildes bija sakrājušas labi

daud, radās ideja izveidot “Facebook” lapu “Dzīve Sunākstē”. “Lai mani draugi redz, ko es daru tajā Sunākstē,” smejoj saka Māra. Tagad tajā publicē arī bildes no pašakumiem. 16. decembrī Māra atklās izstādi Sunākstes saietā namā. Tajā būs apskatāmas ap 20 dabas skatu fotogrāfijas. Ir doma darbus izlikt bibliotēkā, to tēma būs – pasākumi un cilvēki Sunākstē. Kāpēc sunākstietiem vajadzētu redzēt šīs fotogrāfijas? Ja ilgu laiku dzīvo vienā vietā, vairs neredzi apkārtni, jo tā kļūst pārāk ikdienišķa. Ja esi ienācējs, kā Māra, viņai šeit viss ir jauns un skaists. Viņas vīra vecākiem ir govīs, un Māra katru reizi sajūsmiņās, kad tās redz. Līdz sunākstietiem iemūžināšanai fotogrāfijas, portretus viņa gan vēl neesot nobriedusi, lai gan šāda vēlme ir. Jāiegūst vietējo uzticība, un tam nepieciešams laiks. Dzīvošana Sunākstē viņu no agrāk ekstravertas personas trīs ga-

du laikā izveidojusi par introvertu, un tagad laiks, kuru pavada ar cilvēkiem, ir limitēts un pretī vajag stundas tikai sev.

Pašvērtējums vienmēr var būt augstāks

Kāpēc vajadzētu rīkot vietējo portretēšanu? Māra saka, ka jebkuram cilvēkam pašvērtējumu var pacelt, tas bieži ir par zemu. Lieliski, ja fotosesijā izdodas cilvēku atbrīvot, lai pārstāj pozēt, kļūst dabiski. Bieži vien šādu bildi parādot, viņš ir patīkami pārsteigts, saka - nezināju, ka tā varu izskatīties. Tas ceļ viņa pašapziņu. “Man patīk cilvēkus bildēt neformālā vidē, nevaru iedomāties to darām studijā. Labāk mežā, pastaigas laikā. Man ir viena ģimene, kurā jau ir četri cilvēki. Pirmo reizi viņi pie manis

kā pie fotogrāfes atnāca pirms pieciem gadiem. Tā tas turpinās katru gadu, augustā viņi man raksta un iepilno fotosesiju. Šī ģimene ir pazīstama no laika, kad dzīvoju Rīgā. Ar kādu savu draudzeni sesijas rīkojam pie kādas pamestas mājas, jo tur ir perfekta koka dēļu siena. Vietējie, sunākstieši uz fotosesijām nepierakstās, daudz ir no plašākas apkārtnes, Viesītes, Jēkabpils. Savā ziņā esmu arī kā psihoterapeits, jo cilvēki jūt, ka var man uzticēties, stāsta par sevi,” tā par savu darbu ar klientiem stāsta Māra.

Par laimi te rodas radošā dzirksts

Radošiem cilvēkiem, arī Mārai sveša nav pārāk lielā kritika pret savu darba rezultātu. Ir reizes, kad pēc pasākuma ir ap 700 bildēm, no kurām tikai pāris šķiet pietiekami labas. Jāpaiet laikiem ar sevis pierunāšanu, uzmundrināšanu, ka “nav jau tik slikti”, līdz par labu var atzīt katru septīto bildi. Vieglāk ir pēc fotosesijām, kad bildes pot ar konkrētu ideju. Stāstot par pasākumu fotogrāfēšanu, Māra saka, ka viena puse ir objektīva foto fiksācija, bet nereti viņas noskaņojums izpaužas kadra izvēlē. Rezultātā ne pārāk izdevies pasākums bilžu skatītājam šķiet bijis jautrs. Tomēr viņa teic, ka jāpārāda abas puses, lai cilvēkiem, kuri, piemēram, nav bijusi Sunākstē, neveidojas nepareizs priekšstats par to. Te ir gan skaistas mājas, gan sabrukušas un ne tika skaistas. Tomēr parādot gan vietas, gan pašakumus, citiem liec saprast, ka te kaut kas tomēr notiek. Ja tā nebūtu, tad gan, kā Māra saka, būtu traki un radošā dzirksti meklētu Ogrē, Rīgā vai citviet, lai aizpildītu vēlmi pēc pasākumu bildēšanas. “Tas nav mans uzdevums, pienākums, bet es gūstu no tā prieku. Fotogrāfēšana ir tas, ko varu darīt sabiedrības labā,” atzīst Māra. Viena no viņai ainaviski skaistām bildēt neformālā vidē, nevaru iedomāties to darām studijā. Labāk mežā, pastaigas laikā. Man ir viena ģimene, kurā jau ir četri cilvēki. Pirmo reizi viņi pie manis